

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Hur kan jag undervisa med bakbundna händer?

Intergenerationell beröring inom ämnet
idrott och hälsa

Carl Thunstedt, Joel Almlöf & Moa Jäarf
Ämneslärarprogrammet, Idrott och hälsa

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Kurs:	LGID2G
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2023
Handledare:	Konstantin Kougioumtzis
Examinator:	Pär Rylander

Nyckelord: Elevperspektiv, Intergenerationell beröring, Idrott och hälsa, Lärarperspektiv, Risksamhälle, Undervisningspraktik

Sammanfattning

Fysisk kontakt mellan vuxna och barn, så kallat intergenerationell beröring, har under de senaste decennierna börjat väcka oro och problematiseras alltmer i det västerländska samhället. Framförallt diskuteras risker kopplade till potentiella övergrepp mot barn inom institutionella sammanhang såsom skolan. Samhällets oro kring fysisk kontakt mellan vuxna och barn påverkar därför skola, lärare och elever. Framförallt berör detta ämnet idrott och hälsa, där kroppen är central för undervisningen. Därför var syftet med denna forskningsöversikt att sammanställa vetenskaplig litteratur gällande lärares och elevers uppfattningar om fysisk kontakt i undervisning i idrott och hälsa. Metoden för vårt arbete var en systematisk forskningsöversikt, vilken sammanställer elva relevanta artiklar. Resultatet av vår forskningsöversikt visade att lärare påverkas av samhällets oro gällande intergenerationell beröring. Lärare reglerar därför sig själva och undviker eller avstår från att fysisk beröra elever i sin undervisning. Trots kulturella skillnader kring synen på intergenerationell beröring, delar en majoritet av lärare känslan av oro och osäkerhet i frågan. Resultatet visade också att elever accepterar fysisk kontakt i undervisningen om de upplever att läraren har ett tydligt syfte och en god intention med fysisk kontakt. Det framkommer i de inkluderade artiklarna att kulturell bakgrund påverkar elevers uppfattningar gällande fysisk kontakt, men att gemensamt för alla elever var att upplevelsen av fysisk kontakt påverkas av lärarens intention, det unika tillfället samt relationen till läraren. Forskning inom området har framförallt fokuserat på ett västerländskt kontext och är begränsad gällande elevperspektiv, därför rekommenderar vi att framtida forskning fokuserar på kontext utanför västvärlden, samt att forskningen belyser elevperspektiv.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Konstantin Kougioumtzis för ett gott samarbete och värdefull feedback genom hela arbetsprocessen.

27 oktober, 2023.

Respektive författares bidrag:

Arbetsuppgift	Fördelning i procent: Carl / Joel / Moa
Planering av studien	33/33/33
Litteratursökning	33/33/33
Datainsamling	33/33/33
Analys	33/33/33
Skrivande	33/33/33
Layout	33/33/33

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte.....	6
1.1.1 Frågeställningar.....	6
2. Bakgrund	7
2.1 Begreppsdefinitioner.....	7
2.2 Tidigare forskning.....	7
3. Metod	11
3.1 Datainsamling.....	11
3.1.1 Inklusionskriterier och exklusionskriterier.....	12
3.1.2 Inklusionskriterier.....	12
3.1.3 Exklusionskriterier.....	12
3.2 Databearbetning.....	12
3.3 Kvalitetsgranskning.....	12
4. Resultat	13
4.1 Resultatbeskrivning.....	13
4.2 Resultatanalys.....	14
4.2.1 Lärarperspektivet.....	14
Lärares paradox.....	14
Lärares egenskaper.....	15
Lärares anpassningar.....	16
Övervakning.....	16
Kulturell kontext.....	16
4.2.2 Elevperspektivet.....	20
Behov av fysisk kontakt.....	20
Attityder och upplevelser.....	20
Kulturell kontext.....	21
5. Diskussion	23
5.1 Metoddiskussion.....	23
5.2 Resultatdiskussion.....	24
Lärarperspektivet.....	24
Elevperspektivet.....	25
5.3 Slutsats och implikationer.....	28
6. Referenslista	29
7. Bilagor	31
Bilaga 1 – Sökhistorik.....	31
Bilaga 2 – Prisma 2009 Flödesdiagram.....	32
Bilaga 3 – Artikelöversikt.....	33
Bilaga 4 – Bedömningsmall för att mäta studiens kvalitet.....	40
Bilaga 5 – Resultat av kvalitetsgranskning.....	45

1. Inledning

Vi som författat denna forskningsöversikt har på olika håll genomfört verksamhetsförlagd utbildning inom ramen för vår lärarutbildning. Vi har gjort det på olika skolor, i olika stadsdelar av Göteborg, med olika elevgrupper och undervisningsinnehåll. När vi undervisat såväl simning som redskapsgymnastik, racketsport eller dans, har vi alla slagits av samma fundering – är det okej att vidröra elever för att instruera och undervisa? Att ta i och flytta elevens hand kan kännas som det självklara sättet att korrigera ett felaktigt grepp om ett badmintonrack, men med det kommer också en känsla av osäkerhet; är det okej att göra så? När vi satte oss ner för att diskutera val av ämne till forskningsöversikten insåg vi att alla bar på samma fundering.

Enligt ämnesplanen Idrott och hälsa (2010) ska undervisningen syfta till att utveckla elevernas kroppsliga förmåga. Det råder inga tvivel om att kroppen är en central del för ämnet där olika undervisningssituationer förutsätter fysisk kontakt av olika slag, exempelvis vid riskmoment som kräver säkerhet. Men huruvida läraren, vars uppdrag är att utveckla elevernas kroppsliga förmåga, bör röra vid deras kroppar i undervisningen eller ej, väcker osäkerhet och tvivel. Vuxnas fysiska kontakt med barn som inte är deras egna har väckt en samhällsdebatt och oro, där lärare i idrott och hälsa fruktar att bli missförstådda och anklagade för sexuella övergrepp eller trakasserier (Öhman, 2017)

I ett försök att skydda sig från anklagelser implementerar lärare i idrott och hälsa ett självreglerande förhållningssätt med alternativa undervisningsstrategier, för att på så vis undvika den form av fysisk kontakt med elever som kan uppfattas olämplig (Öhman, 2017). Det finns även exempel på länder och institutioner som valt att vidta åtgärder i form av 'no-touch-policys' och riktlinjer, med syftet att skydda elever från vuxna, potentiella förövare (Caldeborg m.fl., 2023). Fysisk kontakt är, som nämnt ovan, en del av undervisningens natur och innehåller vissa moment som kräver att lärare tar i eleverna – vilket gör vardagen för lärare i idrott och hälsa komplex och svårnavigerad.

Kränkande behandling och trakasserier är enligt lag förbjudet och får inte förekomma i skolan (Skolverket, 2023). Kränkning kan förekomma såväl mellan elever som mellan lärare och elev och bedöms alltid utifrån det unika fallet, där all personal på skolan har en skyldighet att aktivt arbeta för att motverka att sådana fall uppstår – samt att anmäla om så sker (Skolverket, 2023). Den personliga och kroppsliga integriteten är individuell och alla upplever fysisk kontakt olika; vissa uppskattar det och andra finner det obehagligt, vilket kan skilja sig mellan situationer. Oavsett om en lärare helt undviker fysisk kontakt med elever eller använder sig av det, är det ett ställningstagande som grundar sig i en medvetenhet om att fysisk kontakt med elever är ett riskabelt beteende för lärare (Öhman, 2017). Det finns alltså en motsättning mellan att lärare reglerar sig själva och undviker att röra vid elever, och behovet av fysisk kontakt i ämnet.

I och med att kroppen och rörelseförmågan utgör en central del av ämnet idrott och hälsa, samt används som ett verktyg i undervisningen, är det relevant att undersöka hur elever och

lärare upplever fysisk kontakt i undervisningen. Vissa gånger kan fysisk kontakt ses som högst nödvändigt, både ur utvecklings- och säkerhetsaspekter, och andra gånger är det något naturligt som sker i samarbete med andra. Därmed menar vi att ämnet *intergenerationell beröring* är relevant att undersöka för att medvetandegöra lärare i idrott och hälsa om hur fysisk kontakt kan uppfattas och mottas av såväl elever som lärare.

1.1 Syfte

Syftet med forskningsöversikten var att sammanställa vetenskaplig litteratur gällande lärares och elevers uppfattningar om fysisk kontakt i undervisning i idrott och hälsa.

1.1.1 Frågeställningar

- Hur beskriver litteraturen lärares uppfattningar av fysisk kontakt under undervisningssituationer inom ämnet idrott och hälsa?
- Hur beskriver litteraturen elevers uppfattningar av fysisk kontakt under undervisningssituationer inom ämnet idrott och hälsa?

2. Bakgrund

I detta kapitel redogör vi för begreppsdefinitioner och tidigare forskning som är relevant som bakgrund till forskningsöversikten.

2.1 Begreppsdefinitioner

Intergenerationell beröring

Fysisk kontakt mellan vuxna och barn som inte är deras egna.

Självreglering

Självreglering innebär att lärare i idrott och hälsa tillämpar metoder för att undvika fysisk kontakt med sina elever i sitt pedagogiska arbete.

Policydokument

Riktlinjer för verksamma lärare i idrott och hälsa och tränare inom skol- och idrottsverksamheter som reglerar hur lärare och tränare får, eller inte får vidröra eleverna.

Organiserad idrott – Ämnet idrott och hälsa

Inom ramen för vår studie har vi tagit del av forskning som dels berör skolan och skolämnet idrott och hälsa, och dels vad litteraturen benämner som ‘sports coaching’. Med ‘sports coaching’ syftar man till tränare inom den organiserade idrotten, alltså idrottsföreningar eller skolidrott enligt den anglosaxiska modellen med idrottslag knuten till skolor och universitet. I Sverige har vi föreningsidrott som engagerar barn och ungdomar i idrottsaktiviteter utanför skolan. Vi har valt att benämna ‘sports coaching’ och föreningsidrott som ‘organiserad idrott’ med tränare som benämning för vuxna som arbetar i verksamheten.

2.2 Tidigare forskning

2.2.1 Risksamhälle och moralpanik

Under de senaste decennierna har det i västvärlden uppstått en ökad oro gällande intergenerationell beröring inom institutionella sammanhang såsom skolan (Garratt m.fl., 2013). Oron har sin grund i att det under 1900-talets andra hälft uppstod en ökad medvetenhet gällande övergrepp, framförallt sexuella övergrepp, på barn inom samhällets olika institutioner (Garratt m.fl., 2013). Litteraturen framhåller att en ökad moralpanik i samhället har uppstått till följd av medvetenheten kring barns risk att utsättas för sexuella övergrepp (Garratt m.fl., 2013).

Moralpaniken är ett fenomen inom, och en konsekvens av, vad litteraturen kallar för ett ‘risksamhälle’. Det västerländska risksamhället förklaras inom litteraturen uppstå då människan vill ha kontroll över och förebygga alla potentiella faror som kan uppstå inom samhället, detta skapar en situation där samhället fokuserar på och agerar utifrån risken för vad som kan hända i framtiden oavsett hur reell eller icke-reell risken är (Garratt m.fl., 2013). Ett exempel på hur moralpaniken tar sig uttryck gällande diskursen om fysisk kontakt handlar

enligt (Piper m.fl., 2012) om att risksamhället, i sin ambition att förebygga alla risker, tenderar att rama in all fysisk kontakt som sexuell och opålitlig.

Sexualiseringen av fysisk kontakt har enligt Piper m.fl. (2012) lett till negativa konsekvenser för verksamheter såsom skola och organiserad idrott, eftersom den sexualiserade synen på fysisk kontakt leder till misstro och misstänkliggörande både mellan vuxna och barn och mellan vuxna sinsemellan. Litteraturen understryker vikten av att förebygga att barn utsätts för sexuella övergrepp, men att oro inför den potentiella risken tenderar att leda till att åtgärderna blir oproportionerligt stora i relation till risken och istället bidrar till att späda på samhällets moralpanik (Piper m.fl., 2012; Garratt m.fl., 2013).

2.2.2 Medias påverkan

Garratt m.fl. (2013) menar att media har spelat en stor roll för samhällets utveckling gällande den intergenerationella beröringsdiskursen. Fall där vuxna har begått sexuella övergrepp på barn inom skolan och den organiserade idrotten har fått väldigt stor medial uppmärksamhet, och därmed nått en bred publik i samhället. Uppmärksamheten menar Garratt m.fl. (2012) spelar stor roll för den intergenerationella beröringsdiskursen, eftersom att det kan späda på en samhällelig moralpanik. Exempelvis lyfter Garratt m.fl. (2013) fallet om Paul Hickson, en välmeriterad brittisk simtränare, som begick flertalet sexuella övergrepp på tånårsflickor han tränat under 1970- och 80-talet – och som 1993 dömdes till 17-års fängelse för sina brott under stor medial uppmärksamhet. Fallet Hickson blev en stor skandal i samhället och väckte stor debatt gällande behovet av att skydda barn och ungdomar inom den organiserade idrotten i Storbritannien.

2.2.3 Policydokument och självreglering

Marie Öhman (2017) beskriver hur olika policydokument har tagits fram genom åren, med syftet att skydda barn och garantera en säker inlärningsmiljö i organiserad idrotts- och utbildningssammanhang. Dessa policydokument innehåller ofta regler, riktlinjer och uppförandekoder för lämpligt och olämpligt beteende hos lärare i idrott och hälsa samt tränare i den dagliga verksamheten med barn (Öhman, 2017). Intentionen med policydokumenten är tydlig; man vill skydda barnen som går i skolan och idrottar från att utsättas för övergrepp av vuxna, genom att reglera hur vuxna ska och får bete sig mot barnen. Men gällande effekten som policydokumenten har på skolan och organiserade idrottsverksamheter lyfter Öhman (2017) en problematik. Öhman (2017) menar att policydokument som styr och reglerar lärare i idrott och hälsa samt tränares fysiska kontakt med barn har lett till en institutionalisering av 'icke-beröring' inom skolan och organiserade idrottsverksamheter. Piper m.fl. (2012) är inne på samma linje och argumenterar dessutom för att effekten av policydokument, om de så är implicita eller explicita, för skolan och organiserade idrottsverksamheter är en 'defensiv praktik'.

Både Piper m.fl. (2012) och Öhman (2017) beskriver en utveckling inom skolan och organiserade idrottsverksamheter som har lett till att lärare i idrott och hälsa samt tränare alltmer avstår från att fysiskt ta i eleverna. Piper m.fl. (2012) beskriver det som en 'kultur av självreglering', som tränare och lärare i idrott och hälsa implementerar för att undvika

misstag, misstolkningar och anklagelser. Lärare i idrott och hälsa samt tränare anpassar sig efter vad Piper m.fl. (2012) menar är stora påtryckningar i samhället från bland annat policydokument gällande intergenerationell beröring som olämplig. Denna defensiva praktik med självreglering och 'icke-beröring' menar Piper m.fl. (2012) kan ha att göra med oäktsamma formuleringar i policydokumenten. För att exemplifiera detta hänvisar Piper m.fl. (2012) till England och menar att det som huvudsakligen berättigar att lärare i idrott och hälsa, och andra som arbetar med barn, är varsamma gällande fysisk kontakt kommer från formuleringar i nationella policydokument. I de nationella policydokumenten står det att "*it is important that staff avoid putting themselves in a situation that may lead to allegations being made against them*" (Piper m.fl., 2012, s.337). Piper m.fl. (2012) menar att det är anmärkningsvärt att formuleringar i policydokument som ämnar att skydda barn från övergrepp, istället uppmanar personal som jobbar med barn att skydda sig själva från situationer som kan leda till anklagelser. Oäktsamma formuleringar likt exemplet ovan menar Piper m.fl. (2012) får konsekvensen av en rädd, handfallen och osäker arbetskår.

2.2.4 Fysisk kontakt och lärarpraktiken

Det främsta bekymret som lärare i idrott och hälsa upplever gällande fysisk kontakt med elever är enligt Öhman (2017) och Garratt m.fl. (2013) att bli anklagade för sexuella övergrepp. Öhman (2017) beskriver det som att medvetenheten om fysisk kontakt och dess risker har ökat bland lärare i idrott och hälsa, vilket har lett till att lärarna känner sig osäkra på hur de kan och bör agera. Osäkerheten leder till att lärare i idrott och hälsa implementerar självreglering genom att undvika helt eller begränsa sin fysiska kontakt med elever. Vidare skildrar Öhman (2017) hur lärare i idrott och hälsa är rädda för att vara ensamma med elever, utan att ha en vuxen kollega som vittne till att inget olämpligt har ägt rum, och att detta även leder till en misstänksamhet lärare sinsemellan. I sin artikel uttrycker Öhman (2017) sig bekymrat gällande att fysisk interaktion blir en fråga om sexualitet, eftersom att i den rådande samhällsliga diskursen gällande intergenerationell beröring så ses fysisk kontakt ofta i sexuella termer. Öhman (2017) uttrycker det som att utbildningsmiljöer blivit sexualiserade, vilket hämmar såväl det pedagogiska arbetet för lärare i idrott och hälsa som elevers lärande och utveckling.

Samtidigt går det att dela in svenska lärare i idrott och hälsa i två grupper; de som anpassar sig efter diskursen och begränsar eller undviker fysisk kontakt, och de som gör motstånd mot diskursen och använder fysisk kontakt med elever i sin undervisning (Öhman, 2017). Det framkommer att de lärare som anpassar sig upplever oro och rädsla i samband med intergenerationell beröring, vilket påverkar deras dagliga arbete (Öhman, 2017). Studien vittnar om att rädslan grundar sig i att bli misstolkade eller anklagade för olämpligt uppförande vid fysisk kontakt med elever, och att det har lett till att lärarna utvecklat olika strategier för att undvika fysisk interaktion med eleverna (Öhman, 2017). Självreglering bland lärare i idrott och hälsa, såsom att aldrig röra eleverna med öppen handflata, menar Öhman (2017) uppenbart handlar om en medvetenhet om integritet och intimitet i en situation där kroppen mer och mindre blivit sexualiserad.

De som gör motstånd, å andra sidan, ser inte intergenerationell beröring som ett problem i det dagliga arbetet och upplever inte den oro och rädsla som deras kollegor i andra lägret känner (Öhman, 2017). Det framkommer snarare att de försvarar användningen av fysisk kontakt i en mängd olika pedagogiska situationer, och motiverar valet med att det behövs för att göra ett bra jobb och hjälpa eleverna att nå de mål som anges i styrdokumentet (Öhman, 2017). Lärarna som gör motstånd mot den intergenerationella beröringsdiskursen har också utvecklat olika strategier i sin undervisning, men dessa strategier går istället ut på att betona att fysisk kontakt är något fullt naturligt. Öhman (2017) beskriver det som att lärarna försöker avsexualisera undervisningssituationer där fysisk kontakt förekommer och därmed göra situationen mindre känslig.

2.2.5 Ämnet idrott och hälsa

I ämnesplanen för Idrott och hälsa (2010) står det bland annat att undervisningen ska syfta till att eleverna utvecklar sin kroppsliga förmåga, samt att eleverna planerar, genomför och värderar olika rörelseaktiviteter som allsidigt främjar den kroppsliga förmågan. Det råder inga tveksamheter gällande att kroppen och rörelse är centralt för ämnet. Däremot visar tidigare forskning att kroppens blotta närvaro i undervisningssituationer väcker oro, osäkerhet och rädslor hos lärare i idrott och hälsa (Caldeborg m.fl., 2023; Öhman, 2017). Bland annat hävdar Caldeborg m.fl. (2023) att lärare i idrott och hälsa är osäkra och rädda gällande intergenerationell beröring, och därför i stor utsträckning undviker eller avstår från att fysisk beröra elever i sin undervisning. Oro i samhället gällande intergenerationell beröring påverkar lärare i idrott och hälsa och deras undervisning i Sverige även om debatten här är relativt ny (Öhman, 2017). Gällande de svenska styrdokumentet för skolan i allmänhet och ämnet idrott och hälsa i synnerhet framgår det inte att lärare ska undvika fysisk kontakt eller fysisk interaktion med eleverna – ändå visar tidigare forskning att svenska lärare i idrott och hälsa är medvetna om riskerna med intergenerationell beröring och påverkas av det (Öhman, 2017).

Det finns även evidens för att elevernas inlärning påverkas om lärare i idrott och hälsa avstår från fysisk kontakt med eleverna, även om omfattande forskningsresultat gällande exakt hur inlärningen påverkas saknas (Caldeborg m.fl., 2023). Med kroppen och rörelse som central för eleven i ämnet, och en samhällelig rädsla för intergenerationell beröring som får lärare i idrott och hälsa att avstå från fysisk interaktion med eleverna, är det därför relevant att fråga sig om kroppsrörelser kan läras ut enbart genom verbal kommunikation.

Fortsättningsvis kommer vi att benämna lärare i skolämnet idrott och hälsa som “lärare”.

3. Metod

För att besvara syfte och frågeställningar genomfördes en systematisk forskningsöversikt. Det innebär att artiklar valdes ut på basis av en tydligt definierad metod, som innefattar en eller flera frågeställningar, inklusions- och exklusionskriterier, resultatanalys samt kvalitetsgranskning (Axelsson, 2012). Denna process medför att andra som söker svaret på våra frågeställningar med samma metod i princip ska komma fram till samma resultat. Nedan redogör vi för arbetets metod genom datainsamling, databearbetning och kvalitetsgranskning.

3.1 Datainsamling

Datainsamlingen har innefattat noggranna och systematiska sökmetoder. Initialt genomfördes ett antal pilotsökningar i olika databaser, med syftet att överblicka forskningsområdet, ringa in aktuella nyckelbegrepp och skapa en bild av vilka databaser som var bäst lämpade. Omgående upptäcktes att temaområdet är relativt nytt, där en majoritet av forskningen har genomförts under de senaste 10–15 åren, och med bakgrund av detta inkluderades flera databaser i sökningen för att minimera risken att missa aktuell forskning.

I och med att forskningsfrågorna berör undervisning och pedagogik, läraryrket som profession samt idrott och hälsa, användes sökmotorn *EBSCOhost* och databaserna *SPORTdiscus*, *Eric*, *Education Research Complete* och *Teacher Reference Center*. Detta motiveras av att databaserna har olika inriktning och därmed gav ökade möjligheter till en bred sökning och ett större antal träffar.

Sökningen har skett i block med olika kombinationer av ord samt en kombination av de booleska operatorerna 'AND' och 'OR'. För att säkerställa sökningens relevans för forskningsöversikten identifierades aktuella nyckelord bland de artiklar som låg i linje med utvalda forskningsfrågor. Därefter följde en process av att testa olika sökordskombinationer och granska rubriker och abstract i syfte att hitta relevanta artiklar. Slutligen landade vi i en sökning med sökord som passade forskningsöversiktens syfte och frågeställningar bäst. En redogörelse av denna process finns i tabellen för sökhistorik (se bilaga 1).

"Physical education" OR "PE"

AND touch* OR "physical contact" OR "physical touch" OR "intergenerational touch".

Den primära sökningen, exklusive dubletter, gav 263 träffar där 22 artiklar valdes ut för vidare granskning. Av dessa 22 var det 10 artiklar som uppfyllde uppsatta inklusionskriterier och efter en kvalitetsgranskning inkluderades i resultatet. Senare gjordes en manuell sökning som medförde ytterligare en artikel, vilket resulterade i totalt 11 artiklar som inkluderades i resultatet. Se flödesschemat (bilaga 2) för en tydlig redogörelse av urvalsprocessen.

3.1.1 Inklusionskriterier och exklusionskriterier

För att systematiskt kunna identifiera och välja ut artiklar med relevans för litteraturöversikten utformades ett antal inklusions- och exklusionskriterier, vilket (Friberg, 2022) lyfter som ett viktigt steg i urvalet av data. Endast artiklar som uppfyllde kriterierna inkluderades i forskningsöversikten.

3.1.2 Inklusionskriterier

- Idrott och hälsa och/eller organiserad idrott
- Fysisk beröring och/eller fysisk kontakt
- Peer reviewed och fulltext
- Vetenskapliga artiklar på engelska eller svenska publicerade efter 1 januari 2003

3.1.3 Exklusionskriterier

- Teknologi/teknologiska hjälpmedel
- Blickar (icke fysisk kommunikation)
- Elever med funktionshinder

3.2 Databearbetning

För att besvara våra frågeställningar har vi systematiskt bearbetat och analyserat de inkluderade artiklarna. Genom att föra in artiklarnas resultat i en artikelöversikt (se bilaga 3) skapade vi oss en överblick av artiklarna, vilket möjliggjorde en systematisk och kritisk granskning av dem. Efter den kritiska granskningen kunde vi identifiera två teman i artiklarnas resultat; (1) lärarperspektivet och (2) elevperspektivet. Dessa två teman besvarar i tur och ordning våra frågeställningar och forskningsöversiktens syfte.

3.3 Kvalitetsgranskning

För att undersöka artiklarnas vetenskapliga kvalitet genomfördes en kvalitetsgranskning utifrån bedömningsmallens 17 frågor (se bilaga 4). Graderingen i bedömningen avgjordes utifrån huruvida vi kunde, på var och en av de 17 punkterna, svara *ja*, *nej* eller *oförmögen att svara* – där ett *ja* renderade i 1 poäng och ett *nej* eller *oförmögen att svara* renderade i 0 poäng. Maxpoäng en artikel kunde uppnå var därför 17.

Fyra av punkterna i bedömningsmallen berör artiklar av en specifik design – kvalitativ, kvantitativ eller interventionsstudie – vilket innebär att dessa punkter ströks på artiklar av en eventuell annan design. Maxpoängen på våra artiklar varierar därför mellan 13 och 15 poäng. Resultatet av kvalitetsgranskningen sammanställdes i en tabell (se bilaga 5).

4. Resultat

Syftet med forskningsöversikten är att sammanställa vetenskaplig litteratur gällande lärares och elevers uppfattningar om fysisk kontakt i undervisning i idrott och hälsa. Avsnittet besvarar de båda frågeställningarna: Hur beskriver litteraturen lärares uppfattningar av fysisk kontakt under undervisningssituationer inom ämnet idrott och hälsa? Hur beskriver litteraturen elevers uppfattningar av fysisk kontakt under undervisningssituationer inom ämnet idrott och hälsa?

Detta kapitel består av två delar; (1) resultatbeskrivning och (2) resultatanalys. Nedan presenteras dessa var för sig.

4.1 Resultatbeskrivning

I detta avsnitt beskrivs de huvudsakliga resultaten i de elva artiklar som inkluderats i forskningsöversikten.

Enligt Cruickshank (2020) tycker manliga grundskollärare att policydokumenten kan behöva tydligare specificering av vad som är acceptabel och oacceptabel fysisk kontakt för lärare gentemot sina elever.

Varea & Öhman (2023) menar att lärare behandlar fysisk kontakt i ämnet idrott och hälsa på olika sätt eftersom uppfattningar skiljer sig mellan kulturer gällande risker kring fysisk kontakt mellan lärare och elever.

Piper m.fl. (2013) visar att oro gällande intergenerationell beröring bland idrottstränare och lärare i idrott och hälsa har skapat en riskundvikande kultur som påverkar undervisningen och hur idrott upplevs.

Enligt Varea m.fl. (2022) har idrottslärarstudenter svårt föreställa sig en framtid efter coronapandemin där fysisk interaktion inte återgår till att vara en naturlig del av ämnet idrott och hälsa.

Varea m.fl. (2018) hittar tydligt stöd i sin studie för att fysisk kontakt med elever i grundskolan fortfarande är vardaglig praxis i Spanien och ses på som något positivt och viktigt av lärarstudenter i ämnet idrott och hälsa.

Studien med Caldeborg (2022) indikerar att elever med invandrarbakgrund i Sverige kan uppfatta fysisk kontakt som legitim i vissa situationer och illegitim i andra, men när och hur det uppfattas som legitimt kan skilja sig mellan elever.

Andersson m.fl. (2018) visar att svenska lärare i idrott och hälsa påverkas av den samhällsliga oron för intergenerationell beröring och använder sig därför av olika tekniker för fysisk kontakt i sin undervisning.

Öhman och Quennerstedt (2017) ifrågasätter och utmanar ‘icke-berörings’-policyer inom skolvärlden och gör det genom att lyfta evidens för, och betona fördelarna med, fysisk kontakt mellan vuxna och barn samt lärare och elever.

Studien av Scott (2013) visar att australiensare är medvetna om diskurser gällande fysisk kontakt mellan vuxna och barn, men anser att det inte påverkar deras val av att engagera sig eller låta sina barn gå i ungdomsidrott.

Fletcher (2013) beskriver en samhällelig oro gällande intergenerationell beröring som påverkar lärarna i deras undervisningspraktik och att det leder till att lärare till följd hittar nya sätt att utforma sin undervisning.

Den sista artikeln skrevs av Caldeborg m.fl. (2019) och resultatet visar att elever accepterar fysisk kontakt i undervisning mellan lärare och elev om de uppfattar en legitimitet och ett syfte med den fysiska kontakten.

4.2 Resultatanalys

På basis av de bearbetade artiklarna har resultatet delats in i två teman; (1) lärarperspektivet och (2) elevperspektivet. I kommande avsnitt presenteras dessa i tur och ordning.

4.2.1 Lärarperspektivet

I de valda artiklarna framträder fem underteman i relation till lärarperspektivet; (1) lärares paradox, (2) lärares egenskaper, (3) lärares anpassningar, (4) övervakning och (5) kulturell kontext. Nedan presenteras en genomgång av dessa teman.

Figur 1. Överblick av resultatet för lärarperspektivet.

Lärares paradox

De artiklar som inkluderats i forskningsöversikten visar att den ökande riskmedvetenheten och ‘icke-beröringstrenden’ som präglar samhället tagit sig in i klassrummet och påverkar lärares praktik, där en sexualisering av fysisk kontakt medför högre risk för lärare att anklagas för sexuella övergrepp eller ofredanden (Varea & Öhman, 2023; Andersson m.fl., 2018; Piper m.fl., 2013; Öhman & Quennerstedt, 2017; Varea m.fl., 2018; Scott, 2013). Såväl Andersson m.fl., 2018, Piper m.fl., 2013, Öhman & Quennerstedt (2017) som Varea m.fl. (2018) diskuterar hur lärare försätts i en paradox där de slits mellan att värna sin egen eller

elevernas säkerhet – det vill säga mellan att utöva en omsorgsfull, professionell undervisning och parera risken att bli misstänkta för sexuella ofredanden, vilket tycks leda till minskad motivation och glädje i yrkesutövandet.

Resultaten i artiklarna vittnar om att både explicita och implicita regler gällande fysisk kontakt har uppstått i ett försök att eliminera sexuella övergrepp mot barn och att hantera den allmänna oro som råder, där det påvisas att både undervisningen och lärarnas förhållningssätt påverkas (Fletcher, 2013; Scott, 2013; Cruickshank, 2020; Piper m.fl., 2013; Varea & Öhman, 2023). I studierna av Piper m.fl. (2013), Cruickshank (2020) och Scott (2013) framträder lärare som känner förvirring och osäkerhet till följd av vaga och otydliga policydokument. Även Fletcher (2013) belyser detta genom en intervju där en lärare uttrycker att hon inte längre rör vid eleverna eftersom policyn säger att hon inte bör göra det – men det visar sig att någon sådan policy inte finns utskriven.

I artiklarna framkommer det att lärare prioriterar en säker och trygg miljö för sina elever, men att gränsdragningen för beskyddandet av dem upplevs svårare att definiera (Andersson m.fl., 2018; Varea m.fl., 2018; Varea m.fl., 2022; Cruickshank, 2020). I tillägg synliggörs den oro många lärare upplever gällande hur ämnet idrott och hälsa påverkas om den fysiska kontakten skulle försvinna. Både Andersson m.fl. (2018) och Öhman och Quennerstedt (2017) redovisar intervjuer med svenska lärare som argumenterar för fysisk kontakt som en viktig del i skapandet av goda relationer med elever, något de menar gynnar både undervisning och möjligheten att fostra och forma demokratiska medborgare. Det framkommer att vissa lärare upplever en större oro för vad som händer om de *slutar* röra vid barnen, snarare än riskerna med det, och hävdar att de inte skulle kunna genomföra sitt jobb om de inte fick röra dem (Öhman & Quennerstedt, 2017).

Lärares egenskaper

Studien av Piper m.fl. (2013) visar att lärare hanterar och upplever den intergenerationella beröringsdiskursen olika beroende på ålder, erfarenhet och kön. Det framgår att äldre eller mer erfarna lärare upplever en tydlig kulturförändring över tid där policys, moralpanik och ett värsta scenario-tänkande alltmer präglar yrket, vilket de ställer sig kritiska till och tycks ha svårt att acceptera som normalt. Även de yngre eller mindre erfarna lärarna uttrycker ett missnöje med situationen, men tycks i större utsträckning acceptera det och se det som något normaliserat (Piper m.fl., 2013).

Cruickshank (2020) diskuterar könsskillnader och lyfter hur såväl explicita som implicita regler gällande fysisk kontakt i idrottsundervisningen gör tydliga skillnader mellan manliga och kvinnliga lärare, där båda könen förväntas och tillåts agera olika och därmed ofta gör det. Han beskriver hur vissa manliga lärare enbart tar till fysisk kontakt när det är absolut nödvändigt, samt att de gärna har en kvinnlig kollega närvarande för att assistera eller godkänna deras agerande (Cruickshank, 2020). Även Varea och Öhman (2023) och Scott (2013) belyser ämnet, där manliga lärare tycks vara extra påverkade av en rädsla för att bli anklagade eller misstänkta och därmed mer på sin vakt än sina kvinnliga kollegor.

Lärares anpassningar

Artiklarna redovisar att lärares riskmedvetenhet ofta leder till att de anpassar sin undervisning och gör avvägningar för när och hur det lämpar sig med fysisk kontakt, där de utvecklar olika slags beröringstekniker (Andersson m.fl., 2018; Öhman & Quennerstedt, 2017; Varea m.fl., 2018; Cruickshank, 2020; Scott, 2013). Majoriteten av lärarna anser att det är nödvändigt, naturligt och vanligt förekommande med fysisk kontakt i samband med situationer kopplade till säkerhet, demonstration och korrigerering samt för att skapa goda relationer (Andersson m.fl., 2018; Öhman & Quennerstedt, 2017; Varea m.fl., 2018; Varea m.fl., 2022; Varea & Öhman, 2023; Cruickshank, 2020; Scott, 2013). Artiklarna visar även att lärare tycks vara överens om att avvägningar måste göras för huruvida den fysiska kontakten lämpar sig och kan uppfattas av andra – samtidigt som de lyfter att elevens bästa går först och att konsekvensen av att avstå från att ingripa är större än risken för att bli ifrågasatt eller misstänkliggjord (Varea & Öhman, 2023; Andersson m.fl., 2018).

Trots att lärare värdesätter fysisk kontakt och ser det som ett viktigt verktyg för att visa sympati och omtanke, visar några artiklar att rädslan för att anklagas för sexuella trakasserier leder till att de, som ett sätt att skydda sig själva, helt eller delvis avstår fysisk kontakt med sina elever (Andersson m.fl., 2018; Öhman & Quennerstedt, 2017). En lärare uttrycker denna oro och paradox genom att fråga sig; *"do we compromise rules to save our students, or compromise the students to save our rules?"* (Andersson, 2018, s.592).

I kontrast till de lärare som avstår fysisk kontakt, redovisar Varea och Öhman (2023) för lärare som aktivt väljer att arbeta emot denna trend genom att använda sig av och påpeka nyttan med fysisk kontakt. Även i studien med Piper m.fl. (2013) framträder lärare som i relation till policys och riktlinjer anser att vi inte kan förebygga eller kontrollera allt oväntat, och menar i och med det att elever kan missgynnas av att placeras i en bubbla som inte återspeglar verkligheten.

Övervakning

Resultatet i de bearbetade artiklarna visar att lärare känner sig övervakade av föräldrar eller andra vuxna inom skolverksamheten, vilket påverkar deras inställning till fysisk kontakt med elever (Andersson m.fl., 2018; Piper m.fl., 2013; Varea m.fl., 2018; Varea & Öhman, 2023; Öhman & Quennerstedt, 2017). Vidare framgår det att lärare uttrycker en ökad eftertänksamhet och en oro för att deras intentioner i olika situationer ska misstolkas. Såväl i studien av Fletcher (2013) som av Öhman och Quennerstedt (2017) beskrivs kramar med elever som besvärande situationer, där risken finns att andra missuppfattar intentionen och misstänkliggör läraren för att bjuda in elever till opassande situationer.

Kulturell kontext

De studier som ingår i arbetet visar hur lärares syn på fysisk kontakt varierar beroende på kulturell kontext (Varea & Öhman, 2023; Varea m.fl., 2018; Varea m.fl., 2022; Fletcher, 2013; Scott, 2013; Andersson m.fl., 2018). Artiklar från såväl spanska som argentinska sammanhang beskriver lärare med en positiv inställning till fysisk kontakt i undervisning,

som ser det som något eftersträvansvärt och naturligt (Varea & Öhman, 2023; Varea m.fl., 2018, Varea m.fl., 2022). Dessa lärare har svårt att föreställa sig ämnet idrott och hälsa utan fysisk kontakt och uttrycker en oro för vad som händer om den skulle försvinna (Varea m.fl., 2022; Varea & Öhman, 2023). Argentinska lärare talar om att barn har behov av emotionellt stöd och ser policys och förbud som ett hot mot medmänniskligheten (Varea & Öhman, 2023). Vissa lärare upplever en osäkerhet kopplat till fysisk elevkontakt i sammanhang utanför undervisningen, där de menar att den kan iakttas missförstås av andra (Varea m.fl., 2018).

I en brittisk kontext beskrivs en påtaglig oro för sexuella trakasserier i samband med fysisk kontakt, där lärare upplever en trygghetskänsla av att dela lokal med andra kollegor och agera som varandras vittnen (Fletcher, 2013). I artikeln beskrivs situationer där lärare, i detta fall inom grundskolan, har upplevt besvär vid mottagande av kramar från elever, där flätande av elevers hår har förbjudits eftersom det anses vara riskfyllt, och där manliga lärare rekommenderas att undvika fysisk kontakt av säkerhetsskäl. En liknande riskmedvetenhet framkommer i australiensisk kontext, där undervisningen i vissa fall anpassas och specifika moment tas bort till följd av rädsla och oro för fysisk kontakt (Scott, 2013).

Intervjuer med franska lärare vittnar om en oro för fysisk kontakt med hänvisning till religion, främst islam, där risken för våld är påtaglig (Varea & Öhman, 2023). Det beskrivs hur beröring mellan män och kvinnor inte är sexualiserad men däremot anses tabubelagd, vilket kan leda till att kvinnliga lärare upplever att beröring av sina manliga elever uppfattas som problematisk.

4.2.2 Elevperspektivet

I de valda artiklarna framträder tre underteman i relation till elevperspektivet; (1) elevers behov av fysisk kontakt, (2) elevers attityder och upplevelser och (3) skillnader i olika kulturella kontexter. Nedan presenteras en genomgång av dessa teman.

Figur 2. Överblick av resultatet för elevperspektivet.

Elevers behov av fysisk kontakt

De bearbetade artiklarna menar att elever har ett behov av fysisk kontakt (Öhman & Quennerstedt, 2017; Scott, 2013; Caldeborg, 2022; Varea & Öhman, 2023). Öhman och Quennerstedt (2017) beskriver att fysisk kontakt är nödvändigt både för att förebygga skador men också för att instruera och guida elever till att hamna i rätt position. Ett exempel som lyfts fram är behovet av fysisk kontakt för att visa och hitta rytmen vid dansundervisning. Scott (2013) menar att fysisk kontakt ses som en nödvändighet för att utvecklas inom gymnastik. Caldeborg (2022) påpekar i sin studie att det finns de som hävdar att fysisk kontakt är nödvändigt för att eleverna *verkligen* ska utvecklas och att det därför kan ses som en mänsklig rättighet.

Öhman och Quennerstedt (2017) lyfter fram den fysiska kontakten som en naturlig del i relationsbyggandet för att skapa trygga miljöer som bygger på respekt och tolerans. I artikeln poängterar Öhman och Quennerstedt (2017) även att fysisk kontakt är en viktig del av att vara människa, och att lära sig samspelet med andra i ett samhälle. När det kommer till idrott menar Öhman och Quennerstedt (2017) att det är naturligt att kramas eller beröra varandra för att motivera, stötta eller för att glädjas och sörja tillsammans. Caldeborg (2022) bekräftar den fysiska kontaktens betydelse och visar att en del elever finner uppmuntran och motivation genom exempelvis en high-five utöver att läraren engagerar sig verbalt. Öhman och Quennerstedt (2017) menar att fysisk kontakt är nödvändigt för barns utveckling och för deras utbildning. Öhman och Quennerstedt (2017) betonar att utveckling och utbildning är sammanflätade och att samhället bär ett ansvar i att stötta barn och ungdomar i deras utveckling och erfarenheter av mänskliga relationer och kontakter.

Elevers attityder och upplevelser

Caldeborg m.fl. (2019) menar att huruvida elever uppfattar fysisk kontakt legitimt, beror på om de uppfattar att det finns ett klart syfte med lärarens fysisk kontakt och att intentionen är välmenad. Caldeborg (2022) uppfattar att det finns en legitimitet till fysisk kontakt utifrån

lärarens professionella roll som lärare och menar att på ett generellt plan uppfattar elever att fysisk kontakt är en naturlig del av undervisningen.

Enligt Caldeborg m.fl. (2019) handlar frågan om fysisk kontakt mellan lärare och elev framförallt om när och hur det accepteras av eleverna. De menar att elevernas acceptans av fysisk kontakt baseras på en tyst överenskommelse mellan elev och lärare och vilar på en gemensam uppsättning förväntningar om vad som bör ske i en given situation. Den tysta överenskommelsen bygger på relationen mellan eleven och läraren, och utifrån kontexten vid det specifika tillfället menar Caldeborg m.fl. (2019). Vidare påpekar Caldeborg m.fl. (2019) att konflikten om vad som uppfattas som legitim fysisk kontakt eller inte uppstår när förväntningar skiljer sig åt mellan lärare och elev, och i vilken situation den fysiska kontakten äger rum. Ett exempel är när en elev behöver handgriplig hjälp för att lyckas med en rörelse eller utförande, då finns det en förväntan hos eleverna att läraren ingriper (Caldeborg m.fl., 2019). Dock påpekar Caldeborg m.fl. (2019) att det också uppstår tillfällen då eleven till synes behöver handgriplig hjälp, men inte önskar det för att de vill klara sig på egen hand.

Caldeborg (2022) poängterar även att relationen mellan lärare och elev är viktig för elevens upplevelse av, och attityd till, fysisk kontakt med läraren i undervisningen. Enligt Caldeborg (2022) upplever elever nämligen att lärare, som de har en bra och personlig relation till, är duktiga på att avgöra om de ska handgripligen hjälpa till med en övning eller inte. Caldeborg (2022) slår också fast att vad som är acceptabel fysisk kontakt kan förändras över tid, och att det är upp till lärarens förmåga att läsa av eleven och situationen för att avgöra hur de ska agera. Avslutningsvis hävdar Caldeborg m.fl. (2019) att det är svårt att klargöra när fysisk kontakt är lämplig eller ej — men att det finns faktorer såsom syfte med beröringen, upplevd legitimitet, tysta överenskommelser och relationen till läraren som påverkar elevers attityder och upplevelser av den fysiska kontakten.

Kulturell kontext

Caldeborg m.fl. (2019) menar att synen på intergenerationell beröring kan skilja sig åt från kultur till kultur, vilket i sin tur påverkar elevers inställning till fysisk kontakt i undervisningen. Vidare beskriver de att oron och rädslan för riskerna med intergenerationell beröring uppfattas mer påtagligt i västerländska samhällen. Caldeborg m.fl. (2019) konstaterar att debatten framträder tydligare i anglosaxiska länder och beskriver att debatten är nyare i Sverige, men att i andra kulturella sammanhang såsom Japan är synsättet annorlunda och den intergenerationella beröringen tas för given som något positivt och okontroversiellt.

Avslutningsvis påvisar Caldeborg (2022) att den kontextuella situationen och relationen till läraren har större påverkan för elevers attityder till fysisk kontakt än religiösa eller kulturella normer. Samtidigt framhålls och synliggörs att elevernas kulturella och religiösa bakgrund har betydelse och påverkar deras synsätt på fysisk kontakt (Caldeborg, 2022). Flera intervjuade elever i Caldeborgs (2022) studie hävdar att manliga lärare utgör en osäkerhet för flickor i vissa undervisningssituationer, med hänvisning till sin kulturella och religiösa

bakgrund som muslimer (Caldeborg, 2022). De intervjuade eleverna vittnar om en oro från flickor gällande att en lärare med samma bakgrund som de själva kan uppfatta dem negativt ifall de inte uppvisade ett beteende i linje med de kulturella normerna (Caldeborg, 2022). De intervjuade flickorna uttrycker det som att de var osäkra på om denna lärare hade samma ”regelbok” som andra lärare, utifrån lärarens utländska bakgrund.

5. Diskussion

Resultatet besvarar frågeställningar om hur litteraturen beskriver lärares och elevers attityder till, och upplevelser av, fysisk kontakt under undervisningssituationer inom ämnet idrott och hälsa. Nedan förs metod- och resultatdiskussion följt av slutsatser och implikationer.

5.1 Metoddiskussion

Sökprocessen inleddes med ett flertal pilotsökningar i olika databaser, med syfte att skapa en bild av forskningsområdet och identifiera relevanta nyckelord. I ett tidigt skede uppmärksammades forskning av Marie Öhman, som bidragit med flera relevanta studier inom området, och med hjälp av dessa studier identifierades och justerades nyckelord och begrepp som förfinade sökningen ytterligare.

De sökord som användes initialt gav ett precist, men allt för snävt, sökresultat – vilket motiverade användandet av sökord med ett bredare omfång för att inkludera en större del av forskningsområdet. Till följd av att forskningsområdet visat sig vara relativt nytt genomfördes sökningen i flera databaser, med syfte att minimera risken att gå miste om relevant forskning. Sammanfattningsvis visade sig dessa metoder ge en bredare träffbild, men resulterade trots det i ett relativt smalt urval.

Initialt var tanken att enbart inkludera forskning som fokuserar på en svensk skolkontext med syftet att göra det vardagsnära och aktuellt för svenska lärare i idrott och hälsa. Under processens gång insåg vi dock att dessa studier i stort sett uteslutande var skrivna av två författare, Öhman och Caldeborg, som båda tycks ha bidragit med såväl giltig som trovärdig forskning. De uttrycker dock i sina studier att den intergenerationella beröringsdiskursen har en väldigt västerländsk prägel, något även vi reflekterade över i vårt urval av artiklar, vilket gjorde att vi sedermera tog beslutet att även inkludera utländska studier samt studier som undersökt området i relation till organiserad föreningsidrott. Trots denna åtgärd kan vi konstatera att forskningsunderlaget främst består av studier gjorda ur ett västerländskt lärarperspektiv, där Marie Öhman bidrar till en majoritet – vilket kan ses som en svaghet för arbetets validitet.

De bearbetade artiklarna besvarar vad de syftar till att undersöka och därmed anses giltigheten hög. Enstaka artiklar saknar fastställd IMRAD, men följer implicit strukturen för IMRAD och samtliga artiklar producerar egen data i någon utsträckning. Enstaka artiklar utelämnar helt eller delvis information kring processen med datainsamling, vilket gör att dessa kan framstå som mindre vetenskapliga. I huvudsak är underlaget för studierna omfattande och majoriteten visar på liknande resultat och slutsatser, men till följd av att det i några fall ingår ett relativt begränsat intervjuunderlag skattas trovärdigheten som relativt hög.

5.2 Resultatdiskussion

Syftet med forskningsöversikten var att undersöka lärares och elevers uppfattning av fysisk kontakt inom ämnet idrott och hälsa. Nedan diskuteras resultaten i två delar; den första behandlar lärares och den andra elevers perspektiv.

Lärarperspektivet

Utifrån resultaten kan vi konstatera att såväl den bearbetade litteraturen som tidigare forskning står enad i frågan om vilka utmaningar och osäkerheter som präglar lärares yrkesutövning – det vill säga den paradox de befinner sig i. Det beskrivs hur en 'kultur av självreglering' formar lärares vardag, där policydokument av olika slag leder till ett defensivt praktikutövande med minskad fysisk elevkontakt (Piper m.fl., 2012; Öhman, 2017). Dessutom framgår det tydligt att dessa mer eller mindre utskrivna riktlinjer gällande fysisk kontakt tvingar lärare till dagliga avvägningar, där deras säkerhet och rädsla för anklagelser ställs mot elevernas trygghet och lärande (Piper m.fl., 2012; Öhman, 2017; Andersson m.fl., 2018; Öhman & Quennerstedt, 2017; Varea m.fl., 2018; Cruickshank, 2020; Scott, 2013)

Något som präglar resultatet och som är värt att beakta är de kulturella skillnader som framträder i frågan om fysisk kontakt. Tidigare forskning beskriver ett risksamhälle och en moralpanik som vuxit fram i den västerländska kulturen, vilket lett till policydokument och riktlinjer gällande intergenerationell beröring (Garratt m.fl., 2013; Piper m.fl., 2012). Detta återspeglas i resultaten för den bearbetade litteratur som är skriven ur en anglosaxisk kontext, där en utbredd rädsla kopplad till fysisk kontakt med elever finns bland lärare och policys påverkar deras yrkesutövning (Fletcher, 2013; Scott, 2013). En sexualisering av fysisk kontakt framträder främst i västerländsk kontext, och i ett försök att nyansera bilden lyfter Varea och Öhman (2023) islam som en faktor som kan göra att fysisk kontakt snarare ses som något tabubelagt eller våldsrelaterat, och inte sexualiserat. I ytterligare kontrast till den västerländska bilden framträder studier från den latinamerikanska kontexten, där fysisk kontakt mellan lärare och elever ses som något fullt naturligt och eftersträvansvärt och inte som något elever bör skyddas från (Varea & Öhman, 2023; Varea m.fl., 2018).

Lärare tycks, oavsett kulturell bakgrund, dela den upplevda känslan av oro och misstänksamhet som riktas mot dem – men även viljan att prioritera elevens trygghet och säkerhet. Vikten av fysisk kontakt i undervisningen genomsyrar resultatet och flertalet artiklar lyfter säkerhet, demonstration och korrigerande samt goda relationer som situationer där det anses nödvändigt (Varea & Öhman, 2023; Andersson m.fl., 2018; Öhman & Quennerstedt, 2017; Varea m.fl., 2018; Varea m.fl., 2022; Cruickshank, 2020; Scott, 2013). Dock vittnar såväl de bearbetade artiklarna som tidigare forskning om en polarisering bland yrkesverksamma lärare, där vissa styrs av rädslan för att anklagas medan andra jobbar för att avdramatisera diskussionen och snarare lyfter fördelar med intergenerationell beröring (Andersson m.fl., 2018; Varea & Öhman, 2023; Öhman, 2017; Öhman & Quennerstedt, 2017). I flertalet av de bearbetade artiklarna träder könsskillnader fram som en tydlig påverkansfaktor, där män i högre utsträckning påverkas av diskursen och vittnar såväl om oro

som ett självreglerande förhållningssätt till fysisk kontakt av sina elever (Cruickshank, 2020; Varea & Öhman, 2023; Scott, 2013; Piper m.fl., 2013).

I enlighet med Andersson m.fl. (2018) kan vi konstatera att lärares vardag präglas av en tvetydighet som de troligen måste lära sig att leva med. Det är en tvetydighet skapad av såväl implicita som explicita riktlinjer, som snabbt blir en fråga om sunt förnuft – något som ofta är svårdefinierat och situationsberoende. I studien av Piper m.fl. (2013) framgår detta tydligt, där vissa lärare anser att det är sunt förnuft att ta tag i armar och ben för att hjälpa en elev ur kallt vatten, medan andra anser att ett sådant agerande kan misstolkas och väljer att hitta andra lösningar för att undvika fysisk kontakt. Oavsett om riktlinjerna är utskrivna eller ej, påverkar de lärares yrkesutövning och bidrar med en osäkerhet och rädsla för att göra fel. När lärares rädsla för anklagelser blir så starka att de tvekar vid riskfyllda situationer, kan det i stundens hetta få oönskade konsekvenser.

Forskningsöversikten visar på lärare som genomgående lyfter den fysiska kontaktens fördelar, såväl pedagogiskt som relationellt, och ifrågasätter policydokumentens verkliga syfte – som enligt dem snarare skyddar lärare från anklagelser än elever från ofredanden (Fletcher, 2013). Det tycks vara oskrivna regler och normer som påverkar lärares agerande och uppfattning om att fysisk kontakt med elever inte längre accepteras, snarare än utskrivna policydokument och riktlinjer (Fletcher, 2013; Cruickshank, 2020). Detta bekräftas även i Sverige, där flertalet lärare vittnar om en medvetenhet och oro gällande intergenerationell beröring trots att beröringsdiskursen är relativt ny och inga policydokument eller riktlinjer finns att hitta (Andersson m.fl., 2018; Öhman & Quennerstedt, 2017).

Elevperspektivet

Det andra temat i resultatanalysen kategoriseras in i tre underteman: elevers behov av fysisk kontakt, attityder och upplevelser samt kulturell kontext. Nedan presenteras dessa teman i tur och ordning.

Behov av fysisk kontakt

Öhman och Quennerstedt (2017) menar att det finns ett behov av fysisk kontakt för att förebygga skador och för att instruera. I studien av Scott (2013) beskrivs fysisk kontakt i positiv mening och exemplifieras med att fysisk kontakt krävs för att utvecklas inom gymnastik. Caldeborg (2022) understryker uppfattningen genom att framhålla att fysisk kontakt är nödvändig för utveckling och därför kan ses som en mänsklig rättighet. Med bakgrund av detta tycks det råda en enighet om att fysisk kontakt har positiv inverkan för elevers lärande och utveckling.

Den relationella och emotionella dimensionen av fysisk kontakt lyfts fram i Öhman och Quennerstedt (2017). Fysisk kontakt behövs för att utveckla mänskliga relationer, relationer som bygger på respekt och tolerans men också för att stötta och glädjas med andra. Även Caldeborg (2022) lyfter fram behovet av fysisk kontakt utifrån ett mentalt och socialt perspektiv och menar att elever upplever det som en motiverande faktor när lärare engagerar

sig fysiskt utöver verbalt, såsom att ge en high-five. Resultatet av studierna visar att elever har ett tydligt behov av fysisk kontakt med läraren både för att utvecklas inom ämnet idrott och hälsa och för att utveckla goda relationer och för att bli goda samhällsmedborgare (Caldeborg, 2022; Öhman & Quennerstedt, 2017).

I bakgrunden beskrivs styrdokument och policys som reglerar fysisk kontakt mellan lärare och elev (Öhman, 2017). Samtidigt fastslogs i resultatet elevers behov av fysisk kontakt för att utvecklas (Öhman & Quennerstedt, 2017). Det finns en risk att den goda intentionen att skydda elever mot övergrepp och lärare från misstankar leder till att man riskerar att reglera bort den fysiska kontakten. I ett sådant scenario riskerar man att äventyra elevers behov av fysisk kontakt och i förlängningen därigenom äventyra deras utveckling. Moralpaniken synliggörs genom motsägelsen i att reglera genom styrdokument för att skydda de inblandade och som kontrast förlusten av minskad fysisk kontakt. Möjligen beskriver detta scenario moralpaniken i risksamhället och är en följd av den.

Elevers attityder och upplevelser

Vad som avgör när fysisk kontakt mellan lärare och elev uppfattas som legitimt utifrån ett elevperspektiv framstår i de bearbetade artiklarna som svårt att avgöra på generell nivå (Caldeborg m.fl., 2019; Caldeborg, 2022). Det finns inte stöd för att påstå att *ett* sätt att agera som lärare är rätt eller fel. Kontexten för den fysiska kontakten har stor påverkan på om det uppfattas legitimt eller ej. Det finns situationer där, utifrån kontexten, legitimiteten generellt uppfattas större – exempelvis som när en elev behöver stöd i säkerhetssituationer. Legitimiteten har ett starkt samband med huruvida elever uppfattar att det finns ett syfte och en god intention med den fysiska kontakten (Caldeborg m.fl., 2019). Elever och lärare uppfattas ha en tyst överenskommelse om vad som är legitimt eller ej (Caldeborg m.fl., 2019). Den tysta överenskommelsen framstår som en unik relation mellan varje elev och lärare. Utifrån relationen skiljer sig uppfattningen om vad som är legitim fysisk kontakt mellan olika elever. Det innebär i slutändan att den unika situationen, den unika relationen mellan läraren och eleven och det specifika tillfället utgör underlag för om fysisk kontakt uppfattas legitim.

Med vetskap om vad som tycks avgöra den fysiska kontaktens legitimitet, minskar möjligen behovet av styrdokument och policys för att reglera när och hur fysisk kontakt får ske. Möjligen reglerar eleven och läraren på egen hand när fysisk kontakt sker på ett bättre sätt än generella och på förhand stipulerade förhållningsregler. Policydokument och reglering kan riskera att en fungerande praktik förloras och leda till ett utifrån påtryckt förhållningssätt skapar en förvirrad och osäker praktik.

Kulturell kontext

Caldeborgs studie (2022) visar att kulturella uppfattningar och bakgrund har viss påverkan på hur elever uppfattar fysisk kontakt. I jämförelse med en tidigare studie av Caldeborg m.fl. (2019) finns antydningar till att elever i svensk skola har skilda uppfattningar om fysisk kontakt utifrån olika kulturell bakgrund. Flickor med företrädevis muslimsk bakgrund hänvisar till att manliga lärare utgör en viss osäkerhet (Caldeborg, 2022). Hos samma flickor

framträder en oro för hur manliga lärare med muslimsk bakgrund uppfattar eller möjligen dömmar dem när de agerar i strid mot kulturella normer. Caldeborgs (2022) huvudsakliga resultat visade samtidigt att den kontextuella situationen och relationen mellan läraren och eleven uppfattades ha större betydelse än kulturella eller religiösa normer för legitimiteten för fysisk kontakt.

Utifrån att intervjuade elever upplever att det finns en osäkerhet kring hur lärare kan förväntas agera olika beroende på kulturella värderingar går det att argumentera för att styrdokument och policys kan fungera som en utjämnande kraft mot lärares möjliga olikheter i agerande. Med fastställda förhållningsregler kring fysisk kontakt kan elever möjligen lättare förvänta sig ett visst agerande från lärare. Det är möjligt att det hade skapat tydligare ramar för lärare att agera utifrån och för elever att identifiera om lärare överträder gränserna. Möjligen kan styrdokumentet etablera något handgripligt att förhålla sig till som skapar trygghet för eleverna. I den kontext av risksamhället som fysisk kontakt i skolan befinner sig i kan moralpaniken fungera som en preventiv kraft mot överträdelser. Den mediala uppmärksamhet som överträdelser får kan bidra till ett mer preventivt klimat och ökad säkerhet för eleverna. I ljuset av de intervjuade elevernas upplevelser framstår det nämnda risksamhället och moralpaniken med medial påverkan som något som kan bidra till ökad trygghet. Med den tanke som risksamhället bär; ‘att eliminera all risk från att bli verklighet’ måste i någon utsträckning risken för överträdelser antas minska.

Om man frångår de intervjuade eleverna i Caldeborgs studie (2022) och andra studier med elevperspektiv och lyfter blicken mot forskningsområdet fysisk kontakt ur ett elevperspektiv, måste det understrykas att området är mycket begränsat. Det finns en överhängande risk att underlaget är för begränsat för att kunna dra träffsäkra slutsatser om forskningens möjliga följder.

5.3 Slutsats och implikationer

Syftet med forskningsöversikten var att sammanställa vetenskaplig litteratur gällande lärares och elevers uppfattningar om fysisk kontakt i undervisning i idrott och hälsa. Resultatet visar att lärares vardag påverkas av såväl skrivna som oskrivna förhållningsregler kring fysisk kontakt, där en riskmedvetenhet leder till självreglering och återhållsamhet i yrkesutövandet. Trots kulturella skillnader kring synen på intergenerationell beröring, delar en majoritet av lärare känslan av oro och osäkerhet i frågan. Det finns en tydlig motsättning mellan lärares upplevda behov av att vidröra elever av pedagogiska skäl, och samhällets förväntan om återhållsamhet och beskyddande av barn och unga.

Resultaten lyfter fysisk kontakt som ett grundläggande mänskligt behov som gynnar elevers lärande och personliga utveckling. Det framgår att elevers uppfattning av fysisk kontakt kommer ur en tyst överenskommelse mellan dem och läraren, där kontakten ses som legitim och nödvändig så länge läraren har ett tydligt syfte och en god intention. Det råder skilda uppfattningar bland elever med olika kulturell bakgrund, men gemensamt för alla är att upplevelsen av den fysiska kontakten påverkas av intentionen, det unika tillfället samt relationen till läraren.

Vi noterar att forskningsområdet vuxit markant under de senaste 20 åren och i huvudsak bedrivits i en västerländsk kontext, med några få undantag för spanska och latinamerikanska tillskott under de senaste åren. I och med att området anses relativt begränsat är vår uppfattning att översikten täcker den huvudsakliga delen av forskningsområdet, men för att vidga kunskapen och stärka dess användbarhet ytterligare efterfrågas mer forskning såväl ur elevers perspektiv som utanför den västerländska kontexten.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att den fysiska kontakten spelar en betydande roll inom ämnet idrott och hälsa, och att utvecklingen av den rådande intergenerationella beröringsdiskursen påverkar både lärare och elever. Vår förhoppning är att medvetenheten om de för- och nackdelar som fysisk kontakt medför inom undervisningen kan bidra till att lärare upplever större trygghet och mindre återhållsamhet i sin fysiska kontakt med elever.

6. Referenslista

- *Andersson, J., Öhman, M., & Garrison, J. (2018). Physical education teaching as a caring act—Techniques of bodily touch and the paradox of caring. *Sport, Education & Society*, 23(6), 591–606.
- Axelsson, Å. (2012). Litteraturstudie. I M. Granskär & B. Höglund-Nielsen (Red.), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård* (s. 203–220). Studentlitteratur.
- * Caldeborg, A. (2022). Physical contact in physical education – immigrant students’ perspectives. *Sport, Education & Society*, 27(1), 72–84.
<https://doi.org/10.1080/13573322.2020.1816539>
- Caldeborg, A., Andersson, J., & Öhman, M. (2023). Physical contact in physical education, sports coaching and the preschool – a scoping review. *Sport, Education & Society*, 28(3), 326–340.
- * Caldeborg, A., Maivorsdotter, N., & Öhman, M. (2019). Touching the didactic contract—A student perspective on intergenerational touch in PE. *Sport, Education & Society*, 24(3), 256–268.
- * Cruickshank, V. (2020). Appropriate Physical Contact: The Alignment of Policy and Male Primary Teacher Perceptions. *Issues in Educational Research*, 30(2), 473–492.
- * Fletcher, S. (2013). Touching practice and physical education: Deconstruction of a contemporary moral panic. *Sport, Education & Society*, 18(5), 694–709.
- Friberg, F. (2022) Informationssökning. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats; vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 41-56). Studentlitteratur.
- Garratt, D., Piper, H., & Taylor, B. (2013). ‘Safeguarding’ sports coaching: Foucault,

genealogy and critique. *Sport, Education & Society*, 18(5), 615–629.

Idrott och hälsa [ämnesplan]. (2010). Skolverket.

*Piper, H., Garratt, D., & Taylor, B. (2013). Child abuse, child protection, and defensive ‘touch’ in PE teaching and sports coaching. *Sport, Education & Society*, 18(5), 583–598.

Piper, H., Taylor, B., & Garratt, D. (2012). Sports coaching in risk society: No touch! No trust! *Sport, Education & Society*, 17(3), 331–345.

* Scott, C. (2013). The Australian Situation: Not So Touchy? *Sport, Education and Society*, 18(5), 599–614. <https://doi.org/10.1080/13573322.2012.717067>

Skolverket. (2023). *Kränkande behandling, mobbning och diskriminering*.

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

*Varea, V., González-Calvo, G., & García-Monge, A. (2022). Exploring the changes of physical education in the age of Covid-19. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 27(1), 32–42. <https://doi.org/10.1080/17408989.2020.1861233>

*Varea, V., González-Calvo, G., & Martínez-Álvarez, L. (2018). Exploring Touch in Physical Education Practicum in a Touchy Latin Culture. *Societies*, 8(3). <https://doi.org/10.3390/soc8030054>

*Varea, V., & Öhman, M. (2023). ”Break the rules or quit the job”: Physical education teachers’ experiences of physical contact in their teaching practice. *Sport, Education & Society*, 28(4), 395–406. <https://doi.org/10.1080/13573322.2022.2036119>

Öhman, M. (2017). Losing Touch—Teachers' Self-Regulation in Physical Education.

European Physical Education Review, 23(3), 297–310.

<https://doi.org/10.1177/1356336X15622159>

*Öhman, M., & Quennerstedt, A. (2017). Questioning the no-touch discourse in physical education from a children's rights perspective. *Sport, Education & Society*, 22(3), 305–320.

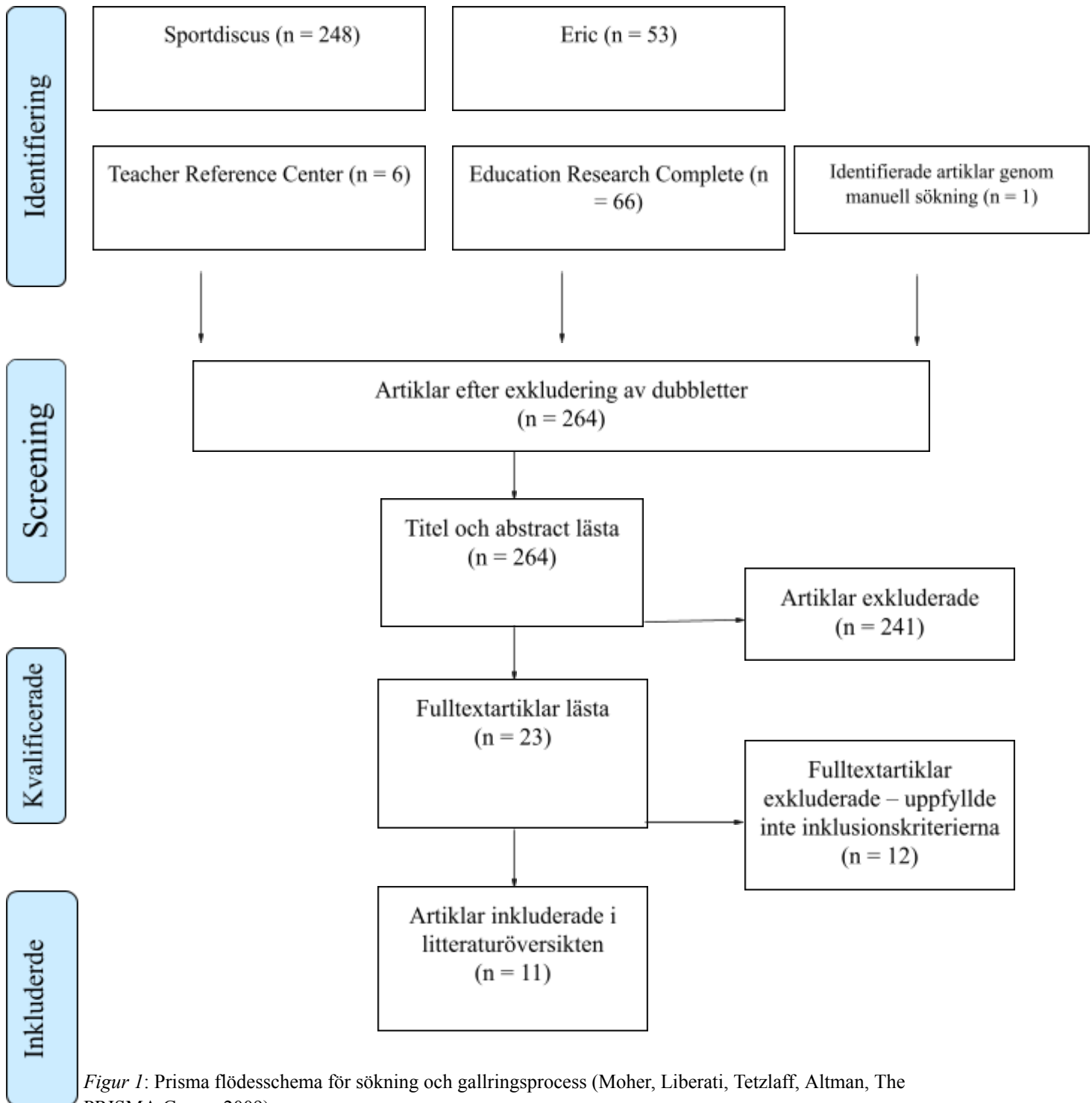
7. Bilagor

Bilaga 1 – Sökhistorik

Datum	Databaser	Sökord/Limits/ Booleska operatörer	Antal träffar	Lästa abstracts	Urval
12/9-23	ERIC SPORTdiscus Education Research Complete Teacher Reference Center	"Physical education" OR "PE" AND Touch* OR "physical contact" OR "physical touch" OR "intergenerational touch"	373	264	11

Bilaga 2 – Prisma 2009 Flödesdiagram

Figur 1: Prisma flödesschema för sökning och gallringsprocess (Moher, Liberati, Tetzlaff, Altman, The PRISMA Group, 2009).

Bilaga 3 – Artikelöversikt

Författare Publikationsår	Design	Syfte	Metod	Urval	Slutsats
Cruickshank, 2020 <i>“Appropriate Physical Contact: The Alignment of Policy and Male Primary Teacher Perceptions”</i>	Kvalitativ och kvantitativ studie.	Att undersöka manliga grundskollärares uppfattningar gällande när det är lämpligt med fysisk kontakt med deras elever, och jämför dessa uppfattningar med relevanta policyriktlinjer.	Manliga lärare från Tasmanien, Australien, bjöds in att svara på en digital enkät med öppna frågor om deras uppfattningar om lämplig och olämplig fysisk kontakt med sina elever. Sedan användes enkätsvaren för att strukturera frågor till kvalitativ intervju med fem av lärarna som svarat på enkäten.	175 tillfrågade manliga lärare. 53 av dem, med genomsnittlig ålder på 38 år, genomförde enkäten. Fem lärare som svarat valdes ut för vidare kvalitativa intervjuer.	Resultaten tyder på att policydokument en kan behöva tydligare specificering av vad som är acceptabel och oacceptabel fysisk kontakt för lärare gentemot sina elever.
Varea & Öhman, 2023 <i>“Break the rules or quit the job’: physical education</i>	Kvalitativ tvärsnittsstudie.	Artikeln syftar till att utforska intergenerationell beröring i Argentina och Frankrike, där engelskspråkig	Intervjuerna hade fyra grundläggande frågor och hölls i dialogform, både online	Två manliga och två kvinnliga idrottslärare från varje land, med olika åldrar och erfarenheter, intervjuades.	Undersökningen visar att lärare behandlar frågor om fysisk kontakt i idrott och hälsa på varierande sätt,

<p><i>teachers' experiences of physical contact in their teaching practice</i></p>		<p>forskning saknas. Vi vill berika kunskapen om fysisk kontakt inom idrott och hälsa.</p>	<p>och i personliga möten under perioden 2017-2019.</p>	<p>Deltagarna undervisade på olika nivåer i både mellan- och högstadiet. Lärarerfarenhet varierade från 6 till 25 år, och skolorna hade låg till medel socioekonomisk bakgrund.</p>	<p>med en betoning på dess behov och risker, inklusive oro för religiösa och våldshändelser. Slutsatserna pekar på skiftande uppfattningar om risker kring fysisk kontakt mellan lärare och elever samt förändringar i idrottslärares yrkesidentitet.</p>
<p>Piper, Garratt & Taylor, 2013 <i>“Child abuse, child protection, and defensive ‘touch’ in PE teaching and sports coaching”</i></p>	<p>Kvalitativ fallstudie.</p>	<p>Artikeln syftar till att utforska hur idrottscoachning och undervisning anpassar sig till oro över fysisk kontakt, påverkan av organisationsstrukturer och förändrade uppfattningar om lämplighet i relation till unga.</p>	<p>Studien fokuserar på fotboll, simning, kanotpaddling och idrottslärare. Data samlades in genom intervjuer med tränare och lärare, observationer och dokumentanalys.</p>	<p>Mer än 60 intervjuer genomfördes men det framgår inte hur urvalet för studien gjorts.</p>	<p>Slutsatsen av studien är att bekymren kring barnmisshandel och riktlinjerna för att förebygga det inom idrottsundervisning och coaching har skapat en rädsla och risk-undvikande kultur som påverkar sättet många upplever idrott på. Den diskuterar komplexiteten med att försöka kontrollera den fysiska kontakten mellan vuxna och barn genom policys och förhållningsregler.</p>

					r – att det leder till att vi istället tappar bort oss och glömmer vår empati och medmänsklighet, där vuxna vägrar/inte vågar hjälpa barn som är ledsna eller oroliga.
Varea, Gonzales-Calvo & Garcia-Monge, 2022 <i>“Exploring the changes of physical education in the age of Covid-19”</i>	Kvalitativ tvärsnittsstudie.	Artikeln syfte är att undersöka ämnet idrott och hälsas förändring under corona-pandemin och hur det påverkar lärarstudenter i ämnet idrott och hälsa.	Semistrukturerade intervjuer. ‘Dredging’ används som analysverktyg för intervju materialet.	12 lärarstudenter i ämnet idrott och hälsa från Spanien. Deltagarna var fyra kvinnor och åtta män.	Resultatet visar att lärarstudenterna har svårt med återuppbyggandet av ämnet efter pandemins konsekvenser, vilket leder till osäkerhet, rädsla och otrygghet. Pandemin innebär även konsekvenser för lärares pedagogiska möjligheter. Deltagarna hade särskilt svårt att föreställa sig en framtid där fysisk interaktion inte är en del av ämnet.
Varea, González-Calvo & Martínez-Álvarez, 2018	Kvalitativ studie.	Att undersöka hur en grupp av lärarstudenter i ämnet idrott och hälsa i Spanien svarar	Deltagarna förde journalanteckningar gällande sina upplevelser, av	15 lärarstudenter, sju manliga och åtta kvinnliga mellan åldrarna 21 och 24, i ämnet	Resultaten indikerar att fysisk kontakt med elever fortfarande är vardaglig praxis i Spanien och

<p><i>“Exploring Touch in Physical Education Practicum in a Touchy Latin Culture”</i></p>		<p>till, hanterar och resonerar kring fysisk kontakt med barn på grundskolan.</p>	<p>forskarna specificerade för studien relevanta situationer, under sin sista praktik i utbildningen, som sedan sammanställdes och analyserades tematiskt av forskarna.</p>	<p>idrott och hälsa i Spanien.</p>	<p>sågs som något positivt. Tillvägagångssättet för att etablera en undervisning där de vidrörde eleverna skilde sig dock åt mellan deltagarna. Dock kunde upplevd övervakning skapa osäkerhet även hos de spanska idrottslärostuderterna, eftersom att de inte visste om andra vuxna skulle feltolka deras fysiska kontakt med barnen.</p>
<p>Caldeborg, 2022 <i>“Physical contact in physical education – immigrant students’ perspectives”</i></p>	<p>Kvalitativ tvärsnittsstudie.</p>	<p>Artikeln undersökte hur elever med invandrarbakgrund upplever fysisk kontakt mellan lärare och elever i en svensk skolkontext</p>	<p>Semistrukturerade intervjuer</p>	<p>21 invandrade elever, 12 pojkar och 9 flickor. Från tre gymnasieskolor.</p>	<p>Resultatet i studien indikerar att fysisk kontakt både kan uppfattas av eleverna som legitim och inte, men när och hur det uppfattas som legitimt kan skilja sig mellan elever.</p>
<p>Andersson, Öhman & Garrison, 2018 <i>“Physical education</i></p>	<p>Kvalitativ studie.</p>	<p>Att undersöka hur idrottslärare hanterar fysisk kontakt med</p>	<p>Semistrukturerade intervjuer om hur den offentliga</p>	<p>23 idrottslärare (10 kvinnor och 13 män) från svenska grund-</p>	<p>Slutsatsen i studien är att fysisk kontakt inom undervisning är</p>

<p><i>teaching as a caring act—techniques of bodily touch and the paradox of caring”</i></p>		<p>elever i ljuset av den offentliga oron kring fysisk kontakt mellan barn och vuxna.</p>	<p>oron kring fysisk kontakt påverkat lärares undervisning.</p>	<p>och gymnasieskolor.</p>	<p>kopplad till specifika tekniker: säkerhetsberöring, betecknande beröring och relationsberöring. Dessa tekniker utgör en viktig del av undervisning som en vårdande profession. De skapar spänningar och paradoxer, men är nödvändiga för en meningsfull undervisning.</p>
<p>Öhman & Quennerstedt, 2017</p> <p><i>“Questioning the no-touch discourse in physical education from a children's rights perspective”</i></p>	<p>Kvalitativ tvärsnittsstudie.</p>	<p>Att ifrågasätta och utmana "no-touch"-policyer i skolor, särskilt inom ämnet idrott och hälsa.</p>	<p>Semistrukturerade intervjuer om lärarnas uppfattningar och erfarenheter av fysisk kontakt i undervisningen.</p>	<p>16 svenska lärare i idrott och hälsa.</p>	<p>Betonar fördelarna med fysisk kontakt mellan vuxna och barn, lärare och elever. Lyfter barns rätt till utveckling, stöd och empati, där närhet och fysisk kontakt är centralt. Förespråkar en alternativ tolkning av barns rättigheter som främjar fysisk kontakt i undervisningen.</p>

<p>Scott, 2013</p> <p><i>“The Australian Situation: Not So Touchy?”</i></p>	<p>Kvalitativ tvärsnittsstudie.</p>	<p>Artikeln undersökte hur rädslor för intergenerationell beröring påverkar australiensarnas vilja att delta eller låta sina barn delta i ungdomsidrott.</p>	<p>Semistrukturerade intervjuer</p>	<p>20 personer blev intervjuade. Sex i administrativa roller och 14 involverade i praktiska tillvaron som undersöks.</p>	<p>Resultatet visar att australiensare är medvetna om diskurser gällande fysisk kontakt mellan vuxna och barn, men anser att de inte berör deras val av att engagera sig eller låta sina barn gå i ungdomsidrott.</p>
<p>Fletcher, 2013</p> <p><i>“Touching practice and physical education: deconstruction of a contemporary moral panic”</i></p>	<p>Kvalitativ tvärsnittsstudie.</p>	<p>Artikeln undersökte hur osäkerhet och moralpanik framkallad av diskussionerna gällande intergenerationell beröring tar sig i uttryck i klassrummet.</p>	<p>Semistrukturerade intervjuer</p>	<p>Intervju med yrkesverksamma lärare. Från stad och landsbygd. Det framgår inte hur många som intervjuades.</p> <p>Intervjuerna analyseras genom ett Foucauldianskt perspektiv.</p>	<p>Resultatet visar att samhällsrelaterad oro gällande intergenerationell beröring påverkar lärarna i deras undervisning och att lärare därför hittar nya sätt att utforma sin undervisning.</p>

<p>Caldeborg, Maivorsdotter & Öhman, 2019</p> <p><i>“Touching the didactic contract—a student perspective on intergenerational touch in PE”</i></p>	<p>Kvalitativ tvärsnittsstudie.</p>	<p>Syftet är att undersöka fysisk kontakt mellan lärare och elev ur ett elevperspektiv</p>	<p>Semistrukturerade intervjuer</p>	<p>18 elever indelade i 6 grupper, sista året på gymnasiet.</p>	<p>Behovet av kontext, behöver finnas en gemensam förståelse för vidröring, fysisk kontakt behöver förstås av eleven utifrån den specifika situationen. Intergenerationell touch accepteras och förstås när det finns ett syfte med det. Behöver känna eleven, risken anses större i länder som us/uk. I någon mening tysta överenskommelser som styr. Handlar om professionalism.</p>
---	-------------------------------------	--	-------------------------------------	---	--

Bilaga 4 – Bedömningsmall för att mäta studiens kvalitet

1. Är hypoteser, syfte och/eller eventuella frågeställningar klart beskrivna?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

2. Är problemet och rationalen för studien tydligt beskrivet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

3. Är väsentliga begrepp definierade?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

4. Kvalitativ artikel: Får vi kunskap om forskarens förförståelse/perspektiv?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

5. Var urvalsstrategin lämplig med tanke på syftet?

Ja
Nej

För att svara ja bör det framgå tydligt varifrån undersökningsgruppen valdes, vilka som valdes och varför samt hur de valdes ut och varför? Tydliggörs eventuella inklusions- och exklusionskriterier?

Eventuell kommentar:

6. Kvantitativ artikel: Framgår det tydligt utifrån vilka grunder urvalets storlek bestämdes?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

7. Är egenskaperna/karaktäristiken hos de deltagare som ingår i studien tydligt beskrivet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

8. Interventionsstudie: Är försökspersonerna randomiserade till interventionsgrupp(er)?

Ja
Nej
Oförmögen att avgöra

Eventuell kommentar:

9. Interventionsstudie: har interventionen (programmet/en ny form av undervisning etc.) som ska jämföras beskrivits tydligt?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

10. Har studien använt en adekvat datainsamlingsmetod?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

11. Har vilken typ av instrument som använts (ex enkäter, intervjuguider och observationsscheman) samt tillvägagångssättet vid datainsamlingen tydligt beskrivits?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

12. Är den redovisade analysmetoden lämplig?
De metoder som används måste vara lämpliga för data.

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

13. Har etiska aspekter beaktats?

Ja

Nej

Eventuell kommentar:

14. Är de viktigaste resultaten av studien tydligt beskrivna?

Ja

Nej

Eventuell kommentar:

15. Svarar resultatet mot syftet?

Ja

Nej

Eventuell kommentar:

16. Har man tagit hänsyn till eventuella bortfall i resultatet?

Om antalet deltagare som ”droppat av” (bortfallet) inte har redovisats, bör man svara att man är oförmögen att avgöra

Ja

Nej

Oförmögen att avgöra

Eventuell kommentar:

17. Är resultaten praktiskt relevanta?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

Bilaga 5 – Resultat av kvalitetsgranskning

Författare:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Summa:
Andersson, J., Öhman, M., & Garrison, J. (2018)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	13/13
Caldeborg, A. (2022)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	13/13
Caldeborg, A., Maivorsdotter, N., Öhman, M. (2019)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	13/13
Cruickshank, V. (2020)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	14/15
Fletcher, S. (2013).	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	12/13
Piper, H., Garratt, D., & Taylor, B. (2013).	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja	-	Ja	11/13
Scott, C. (2013).	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	-	Ja	12/13
Varea, V., González-Calvo, G., & García-Monge, A. (2022).	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	13/13
Varea, V., González-Calvo, G., & Martínez-Álvarez, L. (2018).	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	13/13
Varea, V., & Öhman, M.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	13/13

(2023).																			
Öhman, M., & Quennerstedt, A. (2017).	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	-	N ej	-	-	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	10/13	